

JEDLIČKA, Richard: Psychický vývoj dítěte a výchova.
Praha: Grada, 2017. 280 s. ISBN 978-80-271-0096-5.

Počas tohto roka som mala možnosť čítať hneď dve publikácie autora Richarda Jedličku (tou prvou bola publikácia *Poruchy socializace u dětí a dospívajících*, Grada, 2015). Recenzovaná publikácia je vydarenejšia - možno aj preto, že nejde o kolektívnu monografiu, a je tým pádom ľahšie čitateľná (jednotný autorský štýl a primeraný rozsah). Samotný autor používa zrozumiteľnú terminológiu, jeho štýl vtiahne čitateľa do tajomstiev vývinu dieťaťa v rôznych vývinových obdobiach úplne nenútene.

Detstvo a raná mladosť sú obdobiami formovania osobnosti človeka, ktoré skrývajú mnohé úskalia, často ukryté pod povrchom nánosov nevhodných výchovných zásahov nielen najbližšieho výchovného prostredia – rodiny, ale aj postupne sa zapájajúcich výchovnovzdelávacích inštitúcií: materská škola, základná a napokon stredná škola. Ne/vychovávajúce autority (rodičia, učitelia, vychovávateľa, tréneri a pod.) majú v vo svojich rukách obrovskú moc a často o tom ani nevedia. Môžu formovať aj deformovať, podporovať aj demotivovať. Ich rukami prechádzajú nové generácie, v ktorých ani jeden budúci dospelý pokračovateľ populácie nie je rovnaký ako ten druhý. Každé dieťa, každý mladý človek je originál a ako takého sme povinní ho vnímať a rešpektovať. A práve o originalite táto publikácia je – o procesualnej originalite jednotlivých štádií vývinu detí a mladých ľudí, a o originalite vo vnútri nich samotných. Autenticnosť podporujú do textov vložené prípadové štúdie, ktoré autor následne analyzuje a komentuje, v kontexte s uvádzanými teóriami. Tieto prípadové štúdie a ich analýzy tvoria tú vzácnu časť knihy, pretože teórie bez podloženia dobrou praxou ostávajú iba teóriami.

Čím je ešte táto publikácia výnimočná, je prepojenie problematiky ontogenetického vývinu detí a mladých ľudí s problematikou vplyvu výchovného prostredia: rodiny, školy a spoločnosti. Uvedené výchovné prostredia majú nielen výchovnú a vzdelávaciu funkciu, ale aj funkciu korekcie – reedukácie, resocializácie, rehabilitácie, terapie. Ich úlohou je nielen usmerniť osobnosť na jej životnej púti, ale jej aj v prípade „zblúdenia“ pomôcť dostať sa opäť na správnu cestu. Ide o prepojenie dvoch dôležitých oblastí – pedagogiky a psychológie. Táto publikácia trefne ukazuje, že ani jedna oblasť sa bez druhej nezaobíde – pedagogika ako veda o výchovnom a vzdelávacom formovaní osobnosti nemôže napredovať bez poznania osobitostí vývinu osobnosti, a psychológia ako veda o prežívaní rôznych období života osobnosti zase nemôže prehliadať relevantný vplyv výchovnovzdelávacích procesov na formovanie osobnosti. Ako inak by teda mala vyzeráť spolupráca uvedených vied, ak nie tak, ako predkladá autor vo svojej publikácii? Aj pre túto skutočnosť možno považovať predloženú publikáciu za ojedinelý zjav v našich

končinách. Jediné, čo mi v publikácii chýbalo, bola zmienka o dôležitosti sociálnej pedagogiky ako špecifickej pedagogickej disciplíny a jej prínosu v tejto oblasti. Ako sociálna pedagogička vidím veľký potenciál tejto mladej vedy v prevencii a intervencii mnohých výchovných aj prevýchovných komplikácií, ktoré vo všeobecnej pedagogike chýbajú.

Knihu určite odporúčam zaradiť do súkromných knižníc, pedagógom aj psychológom, rodičom, učiteľom, študentom – vlastne komukoľvek. Popularizačný štýl tejto knihy nikoho neodradí ani neurazí, skôr rozšíri obzor čitateľa a inšpiruje ho.

Silvia Dončevová
Katedra pedagogiky, Filozofická fakulta Univerzity Komenského,
Bratislava